

Vergaderjaar 2009–2010

32 222 D

Wijziging van de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2009 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking.

De in die begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de begrotingstoelichting).

Wetsartikel 2

In het Coalitieakkoord is afgesproken dat het Fes een vaste voeding krijgt die niet meer fluctueert als gevolg van mutaties in de gasbaten. Daarom wordt in dit artikel bepaald dat – vooruitlopend op een wijziging van de Wet Fonds economische structuurversterking, Stb. 1996, 51 en 52 (Feswet) – in het jaar 2009 de gasbatenvoeding van het fonds wordt gevormd door de niet-belastingontvangsten van de staat uit aardgasbaten voor het bedrag dat daarvoor in de begrotingsstaat is opgenomen. Het in de begrotingsstaat opgenomen bedrag komt overeen met de totale uitgaven geraamd in het jaar 2009. De voeding uit aardgasbaten wordt derhalve niet meer berekend als een percentage van de gasbaten.

Door de hierboven toegelichte manier van vaststellen van de gasbatenvoeding van het fonds is de Fes-voeding uit incidentele baten niet meer relevant en is derhalve komen te vervallen.

Wetsartikel 3

Door de onder wetsartikel 2 toegelichte manier van vaststellen van de gasbatenvoeding van het fonds is het niet meer nodig om de gevolgen van een batig of nadelig eindsaldo van het fonds van het jaar 2008 toe te voegen aan het beginsaldo van het begrotingsjaar 2009 en latere jaren. Dit boekhoudkundige saldo was in beginsel belegd met uitgaven in de jaren na deze kabinetsperiode en was niet beschikbaar om extra uitgaven uit te financieren. Omdat de ontvangsten uit aardgasbaten in het jaar 2009 en later zo zijn vastgesteld dat de uitgaven in enig jaar gedekt kunnen worden is het voordelig eindsaldo 2008 niet meer relevant.

De totale geraamde fondsuitgaven in enig jaar mogen niet hoger zijn dan de totale voor dat jaar geraamde ontvangsten plus het cumulatief eindsaldo van het jaar ervoor. Dit is het zogenaamde kasplafond. Door de nieuwe systematiek wordt de voeding van het Fes afgestemd op de begrote uitgaven en het is niet meer nodig om de geraamde ontvangsten in enig jaar te verminderen met 10 procent (de zogenaamde buffer) bij het bepalen van het kasplafond.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven

De minister van Financiën,
W. J. Bos

B. ALGEMENE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSSTAAT

In aansluiting op de eerste suppletore begroting 2009 (de wet van 25 september 2009, Stb. 2009, 435) wordt door middel van het onderhavige wetsvoorstel voorgesteld de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking (Fes) voor het jaar 2009 voor de uitgaven en de ontvangsten met € 424,2 mln te verlagen. De in de tweede suppletore begroting opgenomen mutaties zijn deels reeds verwerkt in de Miljoenennota 2010 (Kamerstukken II, 2009/2010, 32 123, nr. 2) en betreffen verder de nadere wijzigingen, die in de Najaarsnota 2009 zijn verwerkt.

Samenvattend ontstaat het volgende beeld voor de **uitgavenbegroting (bedragen in € mln)**:

Aansluiting met de tweede suppletore begroting

1. Mutatie verwerkt in de Miljoenennota 2010	- 57,5
2. Nadere wijzigingen (Najaarsnota 2009)	- 366,7
Mutatie onderhavig wetsvoorstel	- 424,2

Samenvatting uitgavenmutaties in de begrotingen

- Vastgestelde begroting 2009 (Stb. 2009, 221)	2 477,9
- Bij: Eerste suppletore begroting 2009 (Stb. 2009, 435)	112,1
- Af: Tweede suppletore begroting 2009 (onderhavig wetsvoorstel)	- 424,2
Totaal geraamd	2 165,8

Samenvattend ontstaat het volgende beeld voor de **ontvangstenbegroting (bedragen in € mln)**:

Aansluiting met de tweede suppletore begroting

1. Mutatie verwerkt in de Miljoenennota 2010	- 57,5
2. Nadere wijzigingen (Najaarsnota 2009)	- 366,7
Mutatie onderhavig wetsvoorstel	- 424,2

Samenvatting ontvangstenmutaties in de begrotingen

- Vastgestelde begroting 2009 (Stb. 2009, 221)	2 477,9
- Bij: Eerste suppletore begroting 2009 (Stb. 2009, 435)	112,1
- Af: Tweede suppletore begroting 2009 (onderhavig wetsvoorstel)	- 424,2
Totaal geraamd	2 165,8

TOELICHTING PER BEGROTINGSARTIKEL

Bijdragen van het fonds aan andere begrotingen

Artikel 11. Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van verkeer en vervoer

Opbouw uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Uitgaven
Stand vastgestelde begroting 2009	1 133 893
Mutatie 1e suppletore begroting 2009	- 340 060
Mutatie 2e suppletore begroting 2009	- 803
<i>Specificatie mutatie 2e suppletore begroting:</i>	
1. <i>Reeds verwerkt bij Miljoenennota 2010</i>	- 13 572
2. <i>Infrastructuur Noordvleugel, IF</i>	37 112
3. <i>Praktijkproef verbetering doorstroming A10, IF</i>	- 18 294
4. <i>Quick Wins vaarwegen, IF</i>	- 12 000
5. <i>Programma filevermindering, IF</i>	6 896
6. <i>Quick Wins wegen/aanpak knooppunten, IF</i>	- 1 250
7. <i>Dynamisch verkeersmanagement, IF</i>	305
Stand na 2e suppletore begroting 2009	793 030

Toelichting mutatie

1. De reeds bij Miljoenennota verwerkte mutatie is het gevolg van gewijzigde inzichten in het kasverloop van de projecten Quick wins wegen/Aanpak knooppunten en Praktijkproef verbetering doorstroming A10 Amsterdam van het Infrastructuurfonds.
2. Voor het project Infrastructuur Noordvleugel worden middelen uit latere jaren naar voren gehaald, omdat de voorbereiding voorspoediger loopt dan eerder aangenomen.
3. Het project Praktijkproef verbetering doorstroming A10 van het Infrastructuurfonds heeft vertraging opgelopen vanwege de afstemming tussen de diverse projecten die worden uitgevoerd in de regio Amsterdam.
4. De geraamde middelen in 2009 voor het project Quick Wins vaarwegen komen voor een deel niet tot besteding, omdat de subsidie trager wordt opgevraagd dan verwacht.
5. De verwachte uitgaven voor het Programma Filevermindering van het Infrastructuurfonds zijn hoger dan eerder geraamd. Het betreft hier geen feitelijke versnelling van de uitvoering van het programma, maar een verandering in het uitgavenpatroon.
6. Door vertraging bij de aanbesteding van de bewegwijzering worden middelen voor het project Quick Wins wegen/Aaanpak knooppunten van het Infrastructuurfonds doorgeschoven naar latere jaren.
7. Voor het project Dynamisch verkeersmanagement van het Infrastructuurfonds worden middelen uit latere jaren naar voren gehaald.

Artikel 12. Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van milieu en duurzaamheid

Opbouw uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Uitgaven
Stand vastgestelde begroting 2009	274 850
Mutatie 1e suppletore begroting 2009	124 733
Mutatie 2e suppletore begroting 2009	6 910
<i>Specificatie mutatie 2e suppletore begroting:</i>	
1. <i>Reeds verwerkt bij Miljoenennota 2010</i>	30 743
2. <i>Innovatie KRW, IF</i>	- 18 700

	Uitgaven
3. Luchtkwaliteit, VROM	16 000
4. Duurzaamheid-biobrandstoffen, VenW	- 9 215
5. Innovatie agenda Energie gebouwde Omgeving, WWI	- 4 963
6. Duurzame mobiliteit, VenW	- 4 500
7. Bodemsanering, VROM	- 3 500
8. Synergie KRW, IF	2 795
9. Kas als energiebron, LNV	- 1 600
10. Ketenefficiency, LNV	- 150
Stand na 2e suppletore begroting 2009	406 493

Toelichting mutatie

1. De reeds bij Miljoenennota verwerkte mutatie hangt samen met de overboeking van middelen van artikel 15 Projecten in voorbereiding naar artikel 12 Milieu en duurzaamheid voor diverse projecten. Daarnaast betreft de mutatie het gewijzigde inzicht in het kasverloop van het project Luchtkwaliteit van het Ministerie van LNV.
2. Voor het project Innovatie KRW van het Infrastructuurfonds zijn de uitgaven vertraagd, vanwege het later publiceren van de tenderregeling. De verwachting is dat deze in 2010 tot besteding zullen komen.
3. Deze mutatie betreft de overboeking van middelen van het project WABO naar het project Luchtkwaliteit (roetfilters) van het Ministerie van VROM. Omdat de middelen voor het project WABO nog niet zijn opgevraagd betekent dit per saldo dat middelen worden overgeboekt van artikel 15 Projecten in voorbereiding (Nota Ruimte budget).
4. Voor het project Biobrandstoffen van het Ministerie van VenW zijn de uitgaven vertraagd. Dit wordt veroorzaakt door het aangetekende bezwaar tegen een verleende beschikking, waardoor de betaling wordt uitgesteld.
5. Het project Gebouwde omgeving van het Ministerie van WWI is vertraagd, omdat de ontwikkeling en implementatie van het beleidsinstrumentarium meer tijd vergt dan voorzien.
6. Het project Duurzame mobiliteit van het Ministerie van VenW is vertraging als gevolg van het moeizaam verlopen van de aanbesteding.
7. Voor het project Bodemsanering van het Ministerie van VROM worden uitgaven vertraagd, vanwege de nadere analyse van de te saneren locaties om een doelmatige inzet van de middelen te waarborgen. De verwachting is dat deze in 2010 tot besteding zullen komen.
8. Het kasritme voor het project Synergie KRW van het Infrastructuurfonds is aangepast op basis van de getekende bestuursovereenkomsten met de provincies.
9. Het project Kas als energiebron van het Ministerie van LNV heeft vertraging opgelopen in de onderzoeks- en voorbereidingsfase, waardoor in 2009 minder uitgaven worden gedaan.
10. Voor het project Ketenefficiency worden naar verwachting in 2009 minder middelen besteed dan eerder voorzien.

Artikel 13. Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van kennis en innovatie

Opbouw uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Uitgaven
Stand vastgestelde begroting 2009	526 638
Mutatie 1e suppletore begroting 2009	90 276
Mutatie 2e suppletore begroting 2009	- 26 126
<i>Specificatie mutatie 2e suppletore begroting:</i>	
1. Reeds verwerkt bij Miljoenennota 2010	16 204
2. RSV, VWS	- 12 329

	Uitgaven
3. <i>Leren door te experimenteren, OCW</i>	– 10 900
4. <i>Kennis Bsik, VROM</i>	– 5 671
5. <i>A12 Beroepsonderwijs in bedrijf (totaal), OCW</i>	– 4 503
6. <i>Kennis, ICT en Onderwijs, OCW</i>	– 3 500
7. <i>Kennis voor klimaat, VROM</i>	– 2 473
8. <i>VMBO/funderend onderwijs, OCW</i>	– 2 297
9. <i>Rendement & Excellentie, OCW</i>	– 1 270
10. <i>Kennis Bsik, VWS</i>	1 240
11. <i>Inn.progr. en toponderzoek-Haaglanden, IF</i>	– 1 065
12. <i>Overige mutaties</i>	438
Stand na 2e suppletore begroting 2009	590 788

Toelichting mutatie

- De reeds bij Miljoenennota verwerkte mutatie hangt samen met de overboeking van middelen van artikel 15 Projecten in voorbereiding naar artikel 13 Kennis en innovatie en gewijzigde inzichten in het kasverloop voor diverse projecten.
- Het project RSV van het Ministerie van VWS is vertraagd door de overname van één van de bij de uitvoering betrokken marktpartijen.
- Voor het project Leren door te experimenteren van het Ministerie van OCW zijn de uitgaven vertraagd. Voor dit project kunnen scholen en onderzoeksinstituten voorstellen indienen. De organisatie hiervan kost meer tijd dan voorzien, waardoor betaling pas in 2010 zal plaatsvinden.
- De BSIK-projecten Habiforum en Klimaat voor Ruimte van het Ministerie van VROM zijn vertraagd. De middelen voor het BSIK-project Habiforum (€ 1,5 mln.) komen naar verwachting in 2010 tot besteding, omdat de einddeclaratie van de stichting Habiforum later wordt ontvangen waardoor afhandeling pas in 2010 kan plaatsvinden. Voor het BSIK-project Klimaat voor Ruimte worden de middelen over meerdere jaren uitgesmeerd wegens verlenging van de looptijd van het project, waardoor in 2009 minder uitgaven worden gedaan (€ 4,171 mln.).
- Het project Beroepsonderwijs in bedrijf van het Ministerie van OCW is vertraagd doordat ondermeer de afhandeling van subsidieaanvragen langer duurde dan voorzien en de gesubsidieerde projecten langer doorlopen om hun ambities te kunnen realiseren.
- Het project Kennis, ICT en onderwijs van het Ministerie van OCW is afgerond. Door efficiencyverbeteringen en het niet doorgaan van één van de deelprojecten zijn niet alle toegekende middelen uit het Fes besteed. Deze middelen vloeien terug in het Fes.
- Voor het project Kennis voor klimaat vindt een deel van de uitgaven plaats in 2010, omdat de afrekening hiervan volgend jaar plaats vindt.
- Het project VMBO/Funderend onderwijs van het ministerie van OCW loopt om uiteenlopende redenen vertraging op. Hierbij gaat het om ondermeer inspraakprocedures van omwonenden en het wijzigen van bestemmingsplanprocedures.
- Middelen voor het project Rendement en Excellentie van het Ministerie van OCW worden naar verwachting in 2010 opgevraagd op basis van de gerealiseerde subsidietoekenningen.
- Voor diverse BSIK-projecten van het Ministerie van VWS wordt het kasritme aangepast.
- Voor het project Haaglanden van het Infrastructuurfonds komen in 2009 minder middelen tot besteding dan eerder voorzien.
- Deze mutatie betreft het aanpassen van het kasritme voor diverse projecten (minder dan € 1 mln. verschuiving per project) in het kader van kennis en innovatie.

Artikel 14. Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van ruimtelijke ordening

Opbouw uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Uitgaven
Stand vastgestelde begroting 2009	121 356
Mutatie 1e suppletore begroting 2009	169 802
Mutatie 2e suppletore begroting 2009	- 124 712
<i>Specificatie mutatie 2e suppletore begroting:</i>	
1. Reeds verwerkt bij Miljoenennota 2010	15 122
2. Sleutelprojecten, VROM	- 82 000
3. BIRK+saneringsregeling, VROM	- 56 500
4. Internationale campus Eindhoven, EZ	7 000
5. Nieuwe Hollandse Waterlinie, LNV	- 6 960
6. Nijmegen Waalfront, VROM	5 000
7. Klavertje 4, LNV	- 4 000
8. Klimaatbuffers, VROM	- 3 000
9. Geluidskarten, VROM	- 2 900
10. Den Bosch, VROM	2 600
11. Maastricht Belvedere, VROM	2 000
12. Malta, OCW	- 1 074
Stand na 2e suppletore begroting 2009	166 446

Toelichting mutatie

1. De reeds bij Miljoenennota verwerkte mutatie hangt samen met de overboeking van middelen van artikel 15 Projecten in voorbereiding naar artikel 14 Ruimtelijke ordening voor diverse projecten. Daarnaast betreft de mutatie de gewijzigde inzichten in het kasverloop voor het project Malta van het Ministerie van OCW en het project Mooi Nederland van het Ministerie van VROM.
2. Voor het project Sleutelprojecten van het Ministerie van VROM komt een groot deel van de geraamde uitgaven naar verwachting niet in 2009 tot besteding. Dit wordt veroorzaakt doordat besluitvorming tussen Rijk en provincies langer duurt dan voorzien.
3. Het project BIRK en saneringsregeling van het Ministerie van VROM is vertraagd als gevolg van uitvoeringsproblemen bij een aantal gesubsidieerde projecten. Er zijn brieven verstuurd naar de uitvoerders om de voortgang in beeld te krijgen en de spoedige uitvoering verder te stimuleren.
4. De mutatie betreft het overboeken van middelen van artikel 15 Projecten in voorbereiding naar artikel 14 Ruimtelijke ordening ten behoeve van het project Internationale Campus Eindhoven van het Ministerie van EZ.
5. Middelen voor het project Nieuwe Hollandse Waterlinie (die deel uitmaken van het ILG) van het Ministerie van LNV worden opgevraagd in latere jaren om aan te sluiten op de bestuursovereenkomst ILG.
6. Het project Waalfront Nijmegen van het Ministerie van VROM wordt versneld uitbetaald in het kader van de snelle uitvoering Fes-projecten uit het Aanvullend Beleidsakkoord.
7. De middelen voor het project Klavertje 4 van het Ministerie van LNV worden opgevraagd in latere jaren om aan te sluiten op de bestuursovereenkomst ILG.
8. De middelen voor het project Klimaatbuffers van het Ministerie van VROM zijn toegekend onder voorbehoud van voorafgaand toezicht. Dit leidt tot vertraging, waardoor de middelen naar verwachting in 2010 worden opgevraagd.
9. Voor het project Geluidskarten van het Ministerie van VROM worden middelen opgevraagd in 2010. De wens bestaat de middelen via een decentralisatie-uitkering te verstrekken aan gemeenten. Dit is echter

pas naar verwachting in 2010 mogelijk bij inwerkingtreding van de nieuwe Fes-wet.

10. Het project Spoorzone Den Bosch van het Ministerie van VROM wordt versneld uitbetaald in het kader van de snelle uitvoering Fes-projecten uit het Aanvullend Beleidsakkoord.
11. Het project Maastricht Belvedere van het Ministerie van VROM wordt versneld uitbetaald in het kader van de snelle uitvoering Fes-projecten uit het Aanvullend Beleidsakkoord.
12. Het project archeologisch bodemonderzoek (Malta) van het Ministerie van OCW is vertraagd, omdat in 2009 minder subsidieaanvragen zijn ingediend dan voorzien.

Artikel 15. Projecten in voorbereiding

Opbouw uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in €1000)

	Uitgaven
Stand vastgestelde begroting 2009	421 132
Mutatie 1e suppletore begroting 2009	67 353
Mutatie 2e suppletore begroting 2009	- 279 424
<i>Specificatie mutatie 2e suppletore begroting:</i>	
1. Reeds verwerkt bij Miljoenennota 2010	- 105 957
2. Infrastructuur Noordvleugel	- 120 633
3. Env Openbaar vervoer: Impuls spoorambitie	- 36 168
4. Env infra en (vaar)wegen: investeren in vaarwegen	- 10 552
5. Env Reg ec. Beleid: sterke regio's	- 7 000
6. Kennis, onderzoek en innovatie	3 500
7. Maatschappelijke sectoren en ICT	- 2 078
8. Env infr en (vaar)wegen: investeren in wegen(incl veiligheid)	- 536
Stand na 2e suppletore begroting 2009	209 061

Toelichting mutatie

1. De reeds bij Miljoenennota verwerkte mutatie betreft grotendeels de overboeking van middelen van artikel 15 Projecten in voorbereiding naar de desbetreffende uitgaven artikelen (en de desbetreffende departementale begroting) voor diverse projecten.
2. In afwachting van de besluitvorming omtrent de financiering van het project Zuid-as blijven de gereserveerde middelen in 2009 op artikel 15 staan.
3. De gereserveerde middelen voor de impuls spoorambitie blijven op artikel 15 staan. De reden hiervoor is dat de voorbereiding van het PHS meer tijd in beslag neemt dan aanvankelijk was aangenomen.
4. De mutatie betreft het blijven staan van gereserveerde middelen in de CA enveloppe Infra en vaarwegen (investeren in vaarwegen) van het Ministerie van VenW aangezien de voorbereiding van het PHS meer tijd in beslag neemt dan aanvankelijk was aangenomen.
5. De mutatie betreft de overboeking van middelen van artikel 15 Projecten in voorbereiding naar artikel 14 Ruimtelijke ordening ten behoeve van het project Internationale campus Eindhoven van het Ministerie van EZ.
6. De mutatie betreft het terugboeken van niet bestede middelen naar het Fes van het project Kennis, ICT en onderwijs van het Ministerie van OCW.
7. Voor de uitvoering van de MS&ICT projecten Edu-game en Game-IIENS van het Ministerie van OCW en de MS&ICT projecten Versterken buurtcommunity, Kijk mijn wijk, Next en Welkom in onze wijk van het Ministerie van VROM/WWI worden middelen overgeboekt naar artikel 13 Kennis en innovatie.
8. De mutatie betreft het aanpassen van de kasraming aan de verwachte

besluitvorming binnen de CA enveloppe Infrastructuur en vaarwegen (investeren in wegen).

Ontvangsten van het fonds

Artikel 21. Ontvangsten uit aardgasbaten

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in €1000)

	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2009	2 477 869
Mutatie 1e suppletore begroting 2009	112 104
Mutatie 2e suppletore begroting 2009	- 424 155
<i>Specificatie mutatie 2e suppletore begroting:</i>	
1. <i>Reeds verwerkt bij Miljoenennota 2009</i>	- 57 460
2. <i>Nieuwe mutatie</i>	- 366 695
Stand na 2e suppletore begroting 2009	2 165 818

Toelichting mutatie

Het kasritme en de omvang van de uitgavenraming binnen het FES zijn leidend voor de voeding van het fonds. Deze mutatie betreft de aanpassing van de voeding van het FES die nodig is om de geraamde uitgaven van de FES-uitgaven te dekken.